

Mutatie 'bruin' in de Eempolder

3 april 2020 afwijkende Brandgans in de Eempolder | Bert van den Broek

Een afwijkende, lichte gekleurde Brandgans (de mutatie 'bruin') in de Eempolder

R.G. (Rob) Moolenbeek

Een van mijn vele hobby's is het aflezen van gekleurringde ganzen in ons werkgebied (zie in dit nummer ook het artikel over de afwijkende Kolgans). Voornamelijk doe ik dit in de graslanden rond het Naardermeer, maar af en toe maak ik een uitstapje naar het 'ganzen-eldorado' de Eempolders. Hier zitten 's winters vele honderden Kolgans en soms duizenden Brandgans. Zo rond half maart, begin april, zijn de meeste trek ganzen rond het Naardermeer verdwenen en ligt een 'rondje' Eempolder voor de hand. Zo ook op 3 april 2020. Het weer was redelijk maar er was nog een straffe koude wind. Het weidevogelreservaat in het noordoostelijke deel zat vol baltende Grutto's, Tureluurs en nog wat Kemphanen. Maar ook nog een paar

duizend Brandgans. Tellen was niet echt mogelijk want de grote aaneengesloten groep zat te ver weg. Wel zaten er her en der wat kleinere groepen (tot 60 exemplaren) langs de Noord Ervenweg. Het lukte me om van een zestal vogels de gekleurde pootring combinatie af te lezen. Het betrof dit keer geen in Rusland geringde vogels maar Brandgans gevangen in de Eempolders bij Eemnes en Bunschoten door de zogenaamde 'ganzenflappers'. Bijna aan het eind van de Noord Ervenweg sprak ik een vogelaar (naar later bleek Bert van den Broek) aan met een grote telelens stekend uit zijn raam. "Ook ringen aan het aflezen" vroeg ik. "Nee", zei hij, "ik fotografeer vogels en iets verderop zit een hele aparte, licht gekleurde Brandgans". Ik reed honderd meter door en jawel, in een groepje van

circa 30 Brandgans liep een wel heel bijzonder gekleurd exemplaar. Ik maakte een korte beschrijving van de vogel en reed snel weer terug naar de fotograaf. Gelukkig stond hij er nog en ik vroeg of hij van deze afwijkende Brandgans foto's had gemaakt? Dat bleek zo te zijn en aan het eind van de middag vond ik een mailtje mét foto's in mijn mailbox. Zoals u kunt zien, prachtige foto's. Bij zo'n afwijkende vogel ga je je afvragen "wat is hier mis gegaan?" Natuurlijk geen albino want die is geheel wit met rode ogen. Leucistisch was hij eigenlijk ook niet, omdat dan een deel van de veren geheel wit moet zijn. Als je de artikelen van Van Grouw (2000; 2013) erop naslaat kom je uit op wat hij in de publicatie van 2000 noemt: de variant 'grijs', en in het latere artikel: 'dilution isabel' of 'dilution' pastel. Dit

wil zeggen dat de zwarte veren zilvergrijs zijn geworden. Het is een verschijnsel dat veroorzaakt wordt door vermindering van het pigment melanine of eumelanine. Een berichtje van Hein van Grouw (conservator bij het Brits Museum in Londen; email 6 april 2020) bracht de oplossing. Volgens hem is het de mutatie 'bruin'. Bij deze mutatie vindt er een zwakkere oxidatievorm van het pigment eumelanine plaats. Bij volledige oxidatie worden de veren zwart. Door zonlicht zijn de veren bij deze Brandgans verder verbleekt. En is deze vogel al eerder door andere vogelaars waargenomen? Op het web vond ik een afbeelding van mogelijk dezelfde vogel genomen op 8 april 2008 in Friesland (zie: <https://www.agemotstock.com/age/en/Stock-Images/Rights-Managed/BWI-BS205596/1>). Zoekend op waarneming.nl zag ik dat Buddy van Nieuwenhoven deze vogel op

27 maart 2020 ook al op de foto had gezet in de Eempolder. Frappant is verder dat op 27 maart 2020 een tweetal nagenoeg gelijk lijkende Brandgans in de Brabantse Biesbosch werden waargenomen (waarneming.nl). Deze twee misten echter de kleurverandering van borst naar hals en waren dus meer egaal grijs.

Vermeldenswaardig is ook nog dat in februari 2019 een 'soortgelijke' Brandgans werd waargenomen in Noordwest Ierland (zie <https://www.irishtimes.com/news/environment/what-s-this-albino-creature-seen-on-the-erne-estuary-readers-nature-queries-1.3769529>). Deze vogel was echter in 2016 geringd in Zuidwest Schotland en kan dus niet de vogel uit de Eempolder zijn.

Mocht u deze afwijkende Brandgans komende winter spotten, dan houd ik me aanbevolen om dat te horen.

Literatuur

- Van Grouw, H., 2000. Kleurmutaties bij vogels. *Het Vogeljaar* 48: 6-10.
- Van Grouw, H., 2013. What colour is that bird? The causes and recognition of common colour aberrations in birds. *British Birds* 106: 17-29.

Summary

On April 3, 2020 a light coloured barnacle goose was observed in the Eempolder, Eemnes, the Netherlands. It turned out to be a goose with mutation 'brown'.

3 april 2020 afwijkende Brandgans in de Eempolder | Bert van den Broek

